

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 377/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s., Hodžovo námestie 3, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cbi 10/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 12. júla 2018, ktorou

namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cbi 10/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu uviedla, že je žalobkyňou v napadnutom konaní, ktorého predmetom je určenie popretých pohľadávok v konkurznom konaní. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podaním z 26. apríla 2017 žiadala okresný súd o poskytnutie súčinnosti v zmysle § 210 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) pri vyhotovovaní súkromného znaleckého posudku, ktorý mal byť vyhotovený na objednávku žalobkyne (sťažovateľky). Svoju žiadosť o poskytnutie súčinnosti sťažovateľka zaslala okresnému súdu opätovne 19. septembra 2017 a požiadala ho, aby postupoval v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov. Následne 19. októbra 2017 podala v zmysle § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sťažnosť predsedovi okresného súdu, ktorá smerovala proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a zároveň požiadala predsedu okresného súdu, aby prijal opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Na jej sťažnosť okresný súd odpovedal listom sp. zn. 1 SprS/550/2017 zo 7. novembra 2017, v ktorom predseda okresného súdu konštatoval, že k zbytočným priet'ahom v konaní nedošlo. Ďalej sa v sťažnosti uvádza, že sťažovateľka listom z 5. decembra 2017 požiadala okresný súd o nariadenie pojednávania, pričom okresný súd nariadil pojednávanie na 16. máj 2018. Sťažovateľka následne písomne požiadala o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu, že nevie zabezpečiť prítomnosť znalkyne na nariadenom pojednávaní. Nariadené pojednávanie 16. mája 2018 sa uskutočnilo a bolo odročené z dôvodov neprítomnosti znalca predvolaného okresným súdom na 20. jún 2018.

3. Keďže podľa tvrdenia sťažovateľky „...možno objektívne ustáliť, že všeobecný súd opakovane pochybil pri vykonávaní jednoduchých procesných úkonov, ktorými neprimerane

a bezdôvodne predlžuje prebiehajúce súdne konanie...“, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať a priznal jej náhradu trov konania.

II.

4. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

III.

6. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že *«...všeobecný súd svojou neefektívnou a nehospodárnou činnosťou, resp. nečinnosťou neprijal také opatrenia, ktoré by včas poskytli znalckni [REDAKOVANÉ] súčinnosť pri vypracovaní znaleckého posudku. Všeobecný súd vo vyjadrení k sťažnosti na prietahy v konaní zo dňa 07.11.2017, č. 1SprS/550/2017 uvádza, že „Dňa 10.08.2017 bola súdu doručená žiadosť znalca, ktorej obsah nebol súdu dostatočne zrozumiteľný. Ani v tomto prípade všeobecnému súdu nič nebránilo, aby*

nejasnosti vykonzultoval priamo so znalkyňou telefonicky... takúto možnosť napokon v žiadosti zo dňa 31.07.2017 uviedla aj znalkyňa: “K predkladaniu materiálov na skúmanie Vám môžem poskytnúť ďalšiu odbornú konzultáciu (aj telefonicky), najmä pokiaľ sa týka získania vhodných porovnávacích materiálov“...». Podľa tvrdení sťažovateľky teda okresný súd nekoná efektívne z dôvodu, že jej ako žalobkyni neposkytuje súčinnosť pri vyhotovovaní súkromného znaleckého posudku.

7. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu listom sp. zn. 1 SprS/203/2018 z 19. júla 2018, v ktorom uviedol, že podľa obsahu sťažnosti malo dôjsť k zbytočným prietahom vykonávaním neefektívnych úkonov zo strany súdu, a to najmä pri poskytovaní súčinnosti pri vyhotovovaní súkromného znaleckého posudku. Z prehľadu vykonaných úkonov nebola zistená neefektívna činnosť okresného súdu ani pri nariadovaní pojednávaní, a preto okresný súd považuje sťažnosť sťažovateľky za nedôvodnú.

8. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie týchto práv označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. To znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označených práv zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o ich porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07).

9. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí

smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

10. V tejto súvislosti ústavný súd ďalej uvádza, že nie každý priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne.

11. Podľa § 196 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) ak tento zákon neustanovuje inak, na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie, na začatie reštrukturalizačného konania, na reštrukturalizačné konanie a konanie o oddĺžení (ďalej len „konanie podľa tohto zákona“) sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku. Do tejto kategórie možno zaradiť aj konania na určenie popretej pohľadávky prihlásenej v konkurze (tzv. „incidenčné konania“) podľa § 32 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktoré de facto i de iure sú vlastne konaniami v zmysle § 137 písm. c) CSP spolu so špecifikami vyplývajúcimi zo zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

12. V civilnom sporovom konaní podľa Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 platí v zmysle čl. 2 ods. 1 CSP zásada procesnej spolupráce (tzv. „Kooperationsgrundsatz“) sporových strán a súdu, ktorá sa uplatní predovšetkým v oblasti procesného dokazovania. V zmysle tejto zásady by tak subjekty sporového konania a analogicky aj konania konkurzného mali tvoriť akési efektívne spoločenstvo s jasne definovaným postavením a úlohami jednotlivých subjektov. Záujmom všetkých subjektov zúčastnených na sporovom procese i konkurznom procese (vrátane incidenčného konania) by vždy malo byť rýchle a efektívne rozhodnutie veci.

13. Z hľadiska dodržiavania procesnej ekonómie (otázka hospodárnosti konania) súd je tak pomysleným strážcom „presýpacích hodín“, ktoré podľa pravidiel spravodlivého procesu vyžadujú bezprietahovosť konania. Úlohou sudcu je teda predovšetkým strážiť pravidlá „hry“ (sporu), medzi ktoré imanentne patrí i požiadavka včasnej a efektívnej spravodlivosti.

14. K námietke sťažovateľky ohľadom zabezpečenia súčinnosti súdu pri vypracovaní súkromného znaleckého posudku ústavný súd poznamenáva, že súkromný znalecký posudok je podľa § 209 ods. 1 CSP znalecký posudok predložený stranou bez toho, aby znalecké dokazovanie nariadil súd. Je potrebné uviesť, že v takomto prípade je zadávateľom súkromného znaleckého posudku strana sporu, ktorá v tomto zmysle nahrádza súd, a teda musí vybrať vhodného znalca (s ohľadom na jeho odbornosť, prípadnú zaujatosť a dôvody vylúčenia), ako aj formulovať otázky tak, aby boli z pohľadu prebiehajúceho súdneho konania zrozumiteľné, sporné a podstatné pre posúdenie spornej veci. Inštitút súkromného znaleckého posudku tak, ako ho formuluje § 209 ods. 1 CSP posilňuje dôkaznú povinnosť sporovej strany, ako aj zásadu kontradiktórnosti sporového konania. Podľa § 210 CSP strane, prípadne aj inej osobe môže súd uložiť, aby sa dostavila k znalcovi, predložila mu potrebné veci, podala mu potrebné vysvetlenia, podrobila sa lekárskemu vyšetreniu, prípadne krvnej skúške, alebo aby niečo vykonala, alebo znášala, ak je to na účely znaleckého dokazovania potrebné. Túto povinnosť však majú strany alebo tretie osoby len voči znalcovi ustanovenému súdom, čo nie je prípad, na ktorý sa odvoláva sťažovateľka vo svojej sťažnosti, keď tvrdí, že podala okresnému súdu žiadosť o súčinnosť pri vyhotovovaní súkromného znaleckého posudku.

15. Samotná aktivita súdu pri vyhotovovaní súkromného znaleckého posudku je presne zadefinovaná v § 209 ods. 3 CSP, podľa ktorého, ak sa súkromný znalecký posudok vyhotovuje v priebehu konania, súd umožní znalcovi nahliadnuť do spisu alebo sa inak oboznámiť s informáciami potrebnými na vypracovanie znaleckého posudku. V takomto prípade súdu neprináleží akokoľvek zasahovať do zadania súkromného znaleckého posudku, formulácie otázok či úloh znalcovi. Je povinnosťou sporovej strany, aby znalcovi

správne naformulovala zadanie a aby presvedčila súd, že tento dôkaz je potrebné vykonať, keďže len súd rozhoduje o tom, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP).

16. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti, z chronologického prehľadu vykonaných úkonov a overením aktuálneho stavu napadnutého konania nezistil ani takú nečinnosť, ani neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorú by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy. Napriek tomu, že konanie vo veci začalo 12. septembra 2013 podaním žaloby na miestne nepríslušný Okresný súd Bratislava I a okresný súd, ktorému bola vec postúpená 4. novembra 2013, začal v nej riadne konať po úkonoch (výzvach) vyššieho súdneho úradníka (zaplatenie súdneho poplatku, vyjadrenie žalovaných, zadovážovanie podkladov z konkurzného spisu a pod.) v októbri 2015. Avšak v období, ktoré je namietané v sťažnosti, okresný súd od februára 2017 vo veci priebežne a riadne koná. Okresný súd na výzvy sťažovateľky primerane reagoval, vo veci sa uskutočnilo pojednávanie 16. mája 2018 a pokiaľ ďalšie nariadené pojednávania (na 20. jún 2018 a na 1. august 2018) boli odročené, nestalo sa tak z dôvodov na strane súdu, ale na základe žiadostí sporových strán. Ostatné pojednávanie vo veci, ktoré sa uskutočnilo 5. septembra 2018, bolo odročené na 28. november 2018. Teda v období, ktoré sťažovateľka namieta ako zbytočné prietahy súdu, nie je možné konštatovať, že by napadnuté konanie nebolo plynulé a že by v ňom okresný súd konal nesústredene a že by jeho úkony nesmerovali k rozhodnutiu vo veci.

17. Ústavný súd na základe už uvedeného dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom dáva do pozornosti, že aj na incidenčné konanie sa vzťahujú ustanovenia o použití prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie podľa § 153 CSP a že procesnú zodpovednosť za výsledok konania majú predovšetkým sporové strany, ktoré nesú bremeno tvrdenia (§ 149 až 152 CSP) i bremeno dôkazu (§ 185 ods. 1 CSP).

18. Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jej požiadavkami uvedenými v petite sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

19. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľka v prípade, že postupom okresného súdu v ďalšom období bude dochádzať k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2018